

Østeuropæere er de mest overuddannede

Østeuropæere har det højeste uddannelsesniveau i forhold til deres jobfunktion, viser ny undersøgelse om indvandreres uddannelsesniveau.

Østeuropæere er de mest overuddannede indvandrere i Danmark. Det viser en ny undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, der bl.a. sammenligner det formelle uddannelsesniveau med den reelle jobfunktion og de pågældendes opholdsgrundlag.

Helt præcist er andelen af overuddannede 61 procent blandt indvandrere fra de 13 'nye' EU-lande, som er blevet medlem af Den Europæiske Union siden 2004.

Samlet set er 54 procent af de beskæftigede indvandrere, der har fået opholdstilladelse for at arbejde i Danmark, overuddannede i forhold til deres jobfunktion.

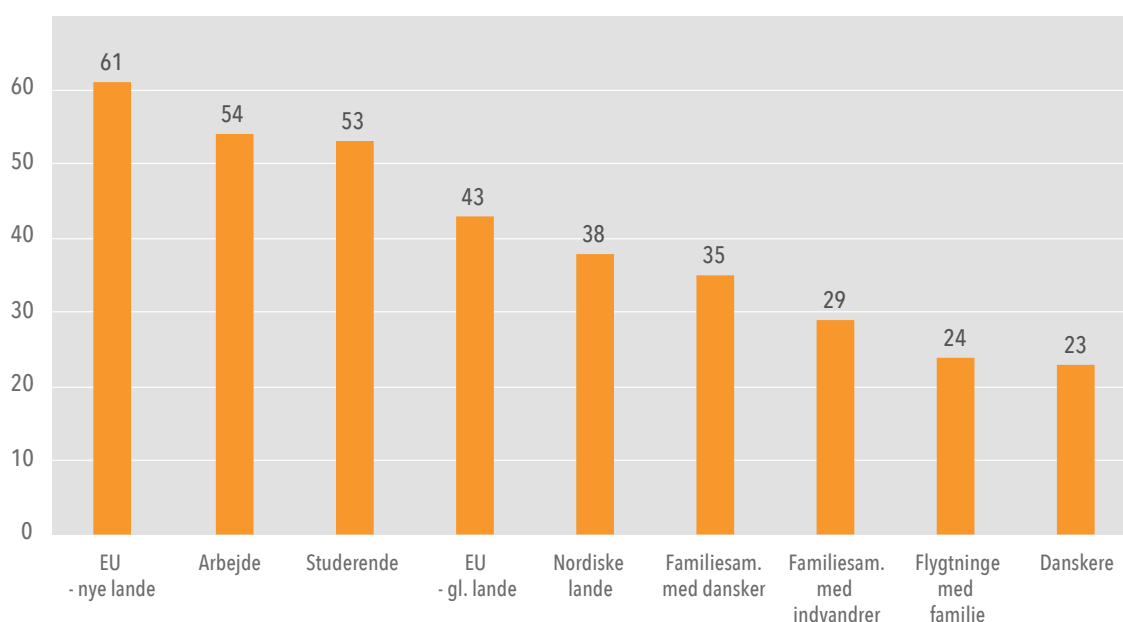
Når det gælder indvandrere fra de 'gamle' EU-lande og fra andre nordiske lande, er andelen af overuddannede lidt lavere, henholdsvis 43 og 38 procent.

For familiesammenførte er andelen endnu lavere, nemlig 35 procent for familiesammenførte til danskere og 29 procent for familiesammenførte til indvandrere samt 24 procent for familiesammenførte til flygtninge.

For langt de fleste indvandrergrupper er andelen af overuddannede dermed væsentligt højere end for danskere, hvor andelen er 23 procent.

Ifølge ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed kan der være flere forklaringer på, at indvandrere oftere end danskere har et højere uddannelsesniveau, end deres job kræver – og med andre ord ser ud til at have sværere ved at finde et job, der matcher deres formel-

Figur 1. Overuddannelse blandt beskæftigede (inkl. kortuddannede), %

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

le kvalifikationer. En årsag kan være, at en udenlandsk uddannelse ikke i praksis er konvertibel til en dansk uddannelse. Manglende dansk kundskaber kan også være en hæmsko, ligesom manglende eller begrænset netværk kan have indflydelse. Endelig kan diskrimination mod indvandrere spille ind. Imidlertid tyder det ikke på, at diskrimination er blandt de mest afgørende faktorer, idet der er en meget lavere andel af overuddannede blandt indvandrere, der har fået deres uddannelse i Danmark fremfor i udlandet. (Læs også: 'Uddannelse i Danmark er en fordel').

Det hører dog også med, at kortuddannede per definition ikke kan være overuddannede, og blandt eksempelvis flygtninge er der langt flere kortuddannede (ufaglærte) end blandt danskere. Den høje andel af kortuddannede flygtninge er således forklaringen på, at der er få overuddannede i gruppen.

Lange uddannelser fører dog ikke automatisk til en større andel af overuddannede. Personer med korte *videregående* uddannelser har gennemgående den største andel af overuddannede. Den laveste andel af overuddannede, hvis vi ser bort fra de kortuddannede, findes blandt personer med faglige uddannelser. Personer med mellemlange og lange videregående uddannelser ligger derimellem. Det gælder både danskere og indvandrere – uanset opholdsgrundlag.

Og opdeler man efter uddannelsesniveau, vil man se, at danskere generelt set har den laveste andel af overuddannede i forhold til indvandrere med stort set alle opholdstyper.

Indvandrere fra 'gamle' EU-lande tjener mest

Overuddannede indvandrere i Danmark får dårligere lønafkast af deres uddannelse end overuddannede danskere, viser ny undersøgelse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. Undersøgelsen viser også, at hvis man kommer fra Norden eller EU-lande fra før udvidelsen i 2004, har man sandsynligvis den bedste løn blandt overuddannede indvandrere.

De overuddannede indvandrere i Danmark får generelt et lavere afkast af deres uddannelse end overuddannede danskere.

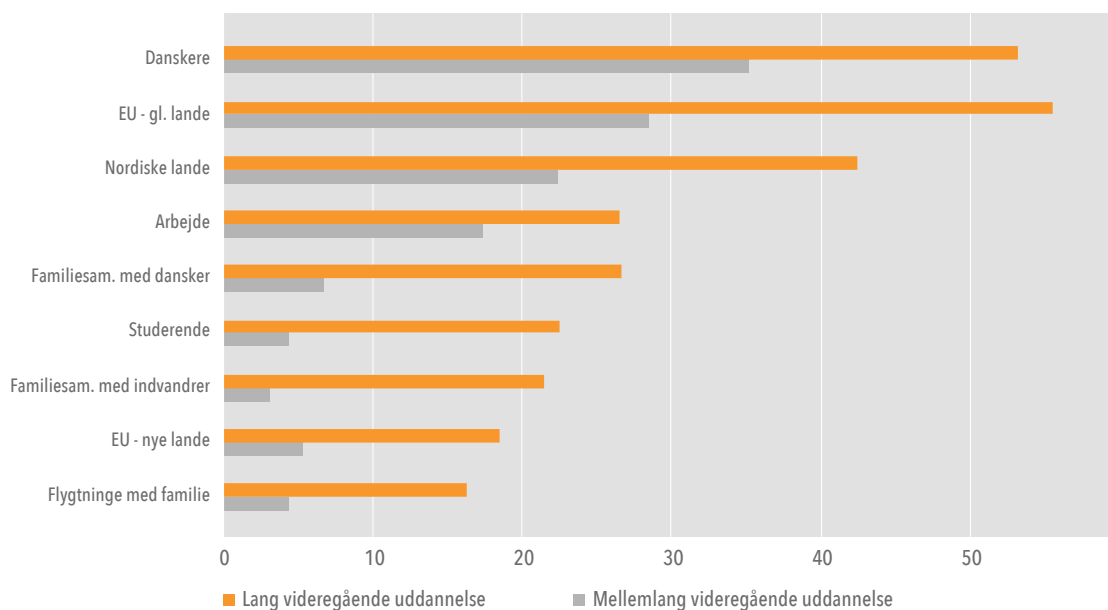
Det viser en ny analyse af sammenhængen mellem opholdsgrundlag og afkast af en uddannelse, som ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har foretaget. Analysen viser også, at indvandrere fra Norden og de 'gamle' EU-lande fra før udvidelsen i 2004 får det højeste lønafkast blandt de overuddannede (figur 2).

Indvandrere fra de gamle EU-lande med lange videregående uddannelser har en timeløn, som er omtrent

56 procent højere end for en tilsvarende kortuddannet indvandrer med samme opholdsgrundlag. Det er på niveau med det tilsvarende afkast for danskere (53 procent), men lidt højere end for nordiske statsborgere, hvor afkastet er målt til ca. 42 procent. For alle andre indvandrere med lange uddannelser er afkastet betydeligt mindre og ser ud til at være lavest for indvandrere fra 'nye' EU-lande og flygtninge, hvor afkastet som overuddannet er målt til henholdsvis 19 procent og 16 procent.

Også for overuddannede indvandrere med mellem-lange uddannelser er afkastet lavere end for danskere. Og i denne kategori er afkastet på samme måde højest for indvandrere fra gamle EU-lande og Norden, men tæt fulgt af indvandrere fra andre lande, som har fået opholdstilladelse på baggrund af arbejde. Derimod er afkastet væsentligt mindre for de øvrige grupper, hvor der til gengæld er flere, der arbejder som ufaglærte.

Figur 2. Timelønsgevinst for overuddannede med mellemlang eller lang videregående uddannelse ift. kortuddannede (i ufaglært job) med samme opholdsgrundlag, %

Note: Beskæftigede indvandrere ankommet til Danmark efter 1996. I beregningen er korrigeret for køn, alder og uddannelsesfelt (humaniora, sundhed, samfundsfag, naturfag og tekniske fag). Timelønsgevinsten er målt med en vis usikkerhed især for grupper med relativt få overuddannede, som nordiske statsborgere.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Uddannelse i Danmark er en fordel for indvandrere

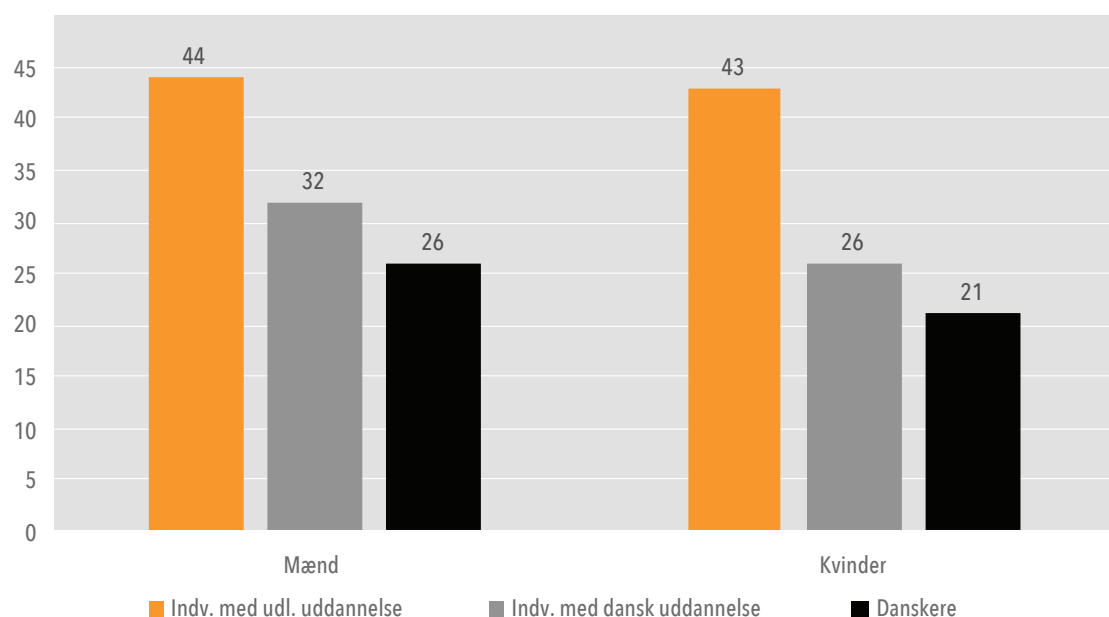
Færre indvandrere ender som overuddannede hvis uddannelsen er taget i Danmark. Det viser en ny analyse fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Der er betydelige forskelle på, i hvilket omfang indvandrere i Danmark ender som overuddannede i forhold til deres jobfunktion. Færre ender som overuddannede, hvis uddannelsen er taget i Danmark. Blandt beskæftigede indvandrermand er andelen af overuddannede 44 procent blandt dem, der har en udenlandsk uddannelse, mod 32 procent for dem, der har en dansk uddannelse. For indvandrerkvinder er andelen lidt lavere, nemlig 43 procent for dem med udenlandsk uddannelse mod 26 procent for dem med dansk uddannelse. Ca. hver tredje beskæftigede indvandrer har taget deres uddannelse i Danmark.

Generelt er andelen af overuddannede lidt højere for mænd end for kvinder. Som det fremgår af figur 3, gælder det også for danskere.

Når udenlandske uddannelser fører til overuddannelse hos indvandrere i Danmark, kan det ifølge Marie Louise Schultz-Nielsen, som står bag undersøgelsen, skyldes, at uddannelsen ikke er konvertibel med en dansk, eller at der hersker usikkerhed om indholdet af uddannelsen. Samtidig må man forvente, at indvandrere med en dansk uddannelse også taler dansk, og at de er kommet til Danmark i en yngre alder og dermed kan have andre fordele i forhold til den konkrete varetagelse af jobbet.

Figur 3. Andel overuddannede, afhængigt af om uddannelsen er taget i Danmark eller udlandet, %.

Note: Beskæftigede indvandrere (inkl. kortuddannede).

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Overuddannelse følger indvandrere gennem livet

Mange indvandrere forbliver overuddannede i mange år. Men niveauet svinger i forhold til indvandrerens opholdsgrundlag.

Andelen af indvandrere, der er overuddannede i forhold til deres jobfunktion, er ikke et midlertidigt fænomen, men følger de pågældende længe. Det viser en undersøgelse, hvor ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed har undersøgt andelen af overuddannede afhængig af deres opholdstid.

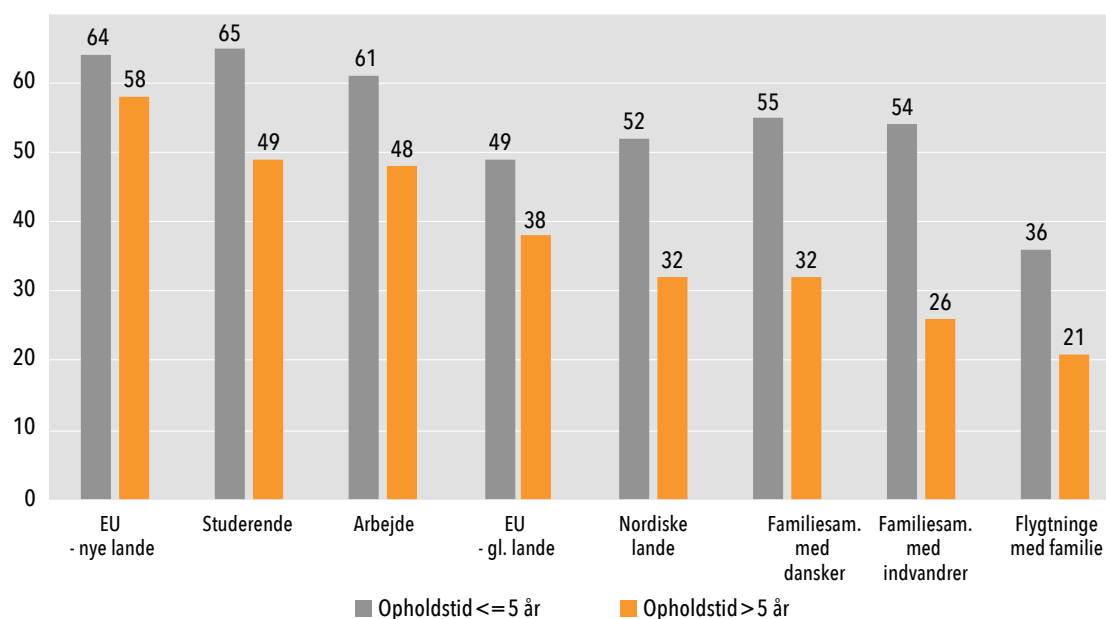
Som det fremgår af figur 4, er andelen af overuddannede betragtelig blandt indvandrere, der har været i Danmark i mere end fem år. Dog kan man også se, at andelen af overuddannede er højere for dem, som har været i Danmark i kortere tid. Dette gælder for alle opholdsgrupper, fordi korte ophold ofte hænger sammen med midlertidige jobfunktioner.

For østeuropæere er forskellen mindst. Her er der en andel på 58 procent af overuddannede for dem, som har været mere end 5 år i Danmark, mod 64 procent for

dem, som har været her kortere tid. Den største forskel i andelen af overuddannede findes for familiesammenførte til både danskere og indvandrere, hvor andelen er henholdsvis 32 procent og 26 procent for dem, som har været i landet mere end 5 år, mod henholdsvis 55 procent og 54 procent for dem, som har været her kortere tid.

Ifølge Marie Louise Schultz-Nielsen, som står bag undersøgelsen, kan der være flere forklaringer på disse forskelle, men hun peger på, at indvandring på baggrund af opholdstilladelser for at arbejde i Danmark ofte er af mere midlertidig karakter, mens familiesammenføringer er udtryk for en mere permanent bosætning. Således har 9 ud af 10 familiesammenførte også været mere end 5 år i Danmark på tidspunktet for undersøgelsen, mens det samme kun gælder for knap 6 ud af 10 østeuropæere. Samtidig er nogle af de familiesammenførte indvandrere kommet til Danmark i så ung en alder, at de har nået at få dansk skolegang, hvilket også mindsker risikoen for siden at blive overuddannet.

Figur 4. Overuddannelse fordelt på opholdsgrundlag og opholdstid, %

Note: Beskæftigede indvandrere (inkl. kortuddannede) ankommet til Danmark efter 1996.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Om ROCKWOOL Fondens Forskningsenheds undersøgelse af overuddannelse blandt indvandrere i Danmark

Hvem omfatter undersøgelsen?

Undersøgelsen omfatter indvandrere og personer med dansk oprindelse i alderen 25-64 år pr. 1.1. 2017, jf. Danmarks Statistik. Analysens hovedfokus er på de indvandrere, som er ankommet siden 1997, fordi deres opholdsgrundlag er oplyst i officielle registre. Statsborgere i lande uden for Norden og EU/EØS skal søge om opholdstilladelse for at opholde sig længere tid i Danmark. Hvis en indvandrer over tid er tildelt mere end én type af opholdsgrundlag, så vil vedkommende i analysen indgå med sit første opholdsgrundlag.

Hvordan måles overuddannelse?

I undersøgelsen sammenholdes beskæftigede lønmodtageres jobfunktion med deres uddannelsesniveau. Uddannelsen kan enten stamme fra udlandet eller Danmark.

Metoden, der benyttes til at måle overuddannelse i denne analyse, baseres på 'realiserede match'. Udgangspunktet er jobkoder, såkaldte DISCO-koder, som bygger på blandt andet EU's officielle navngivning af arbejdsfunktioner. Der er her valgt et niveau, som deler arbejdsmarkedet op i godt 500 forskellige jobtyper.

Hvis flertallet af dem, der har en bestemt type job, har *en lang videregående uddannelse*, defineres dette job som krævende en sådan uddannelse.

Hvis de færreste har den lange videregående uddannelse, men disse sammen med de mellem-langt videregående uddannede udgør flertallet i en jobkode, så defineres *den mellemlange videregående uddannelse* som det tilstrækkelige niveau. Det betyder, at de, der har en lang videregående uddannelse, er overuddannede.

Koder, der retter sig imod *korte videregående uddannelser*, er dem, hvor mellemlange og lange uddannelser er i mindretal, men hvor flertallet har en eller anden videregående uddannelse.

Hvis de færreste har en videregående uddannelse, og de fleste har en erhvervsuddannelse eller videregående uddannelse, så regnes *erhvervsuddannelse* for at være et tilstrækkeligt niveau.

Resten af jobkoderne regnes som funktioner, hvor *kort uddannelse* er tilstrækkelig. De omtales i analyserne her også som 'ufaglærte' jobs.

Undersøgelsens publicering

Marie Louise Schultz-Nielsen. 2020. *Overeducation among immigrants depending on residence type*.
Study Paper 149, ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning